

Državni izpitni center

P 1 9 1 A 1 0 3 1 3

TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

2019. május 29., szerda

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

Moderirana različica

1. FELADATLAP

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
1	1	♦ C	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
2	1	♦ publicisztikai	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
3	1	♦ C	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
4	1	♦ jelen	
	1	♦ Szorosabb kapcsolat az olvasóval, az olvasó szinte közvetlenül része az eseményeknek.	Vagy más megfelelő.
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
5	1	♦ Gerevich Aladár	
	1	♦ A legjobb a sportágában (a legjobb sportolót nem koronázzák meg, hanem aranyéremmel jutalmazzák).	Vagy ue. másképpen.
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
6	1	♦ A versenyző (Gerevich Aladár) már nem volt annyira fiatal, ezért nem is gondoltak arra, hogy aranyérmet nyerhet.	Vagy ue. másképpen.
	1	♦ Nem tompul a fénye, azaz hosszú időn keresztül minden versenyen érmet nyer.	Vagy ue. másképpen.
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
7	1	♦ ...csiszolatlan gyémánt került keze alá, ...	
	1	♦ ...fia átveszi tőle a stafétabotot:...	
	1	♦ A (sudár szőke) lány azonnal leveszi a lábáról a (snájdig, fekete hajú) fiatalembert.	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
8	1	♦ Los Angeles	
	1	♦ Róma	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
9	1	♦ H	
	1	♦ H	
	1	♦ I	
	1	♦ I	
Összesen	4		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
10	1	♦ B	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
11	1	♦ parádés	
	1	♦ szárnyal	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások		
12	2	Mondatok	Viszony	A viszonyt jelölő kötőszó	Minden helyes megoldásért 1 pont jár.
		A 2. és a 3. között	♦ ellentétes	de	
		A 3. és a 4. között	magyarázó	♦ merthogy	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások	
13	3	A szó	Mássalhangzótörvény	Minden helyes megoldásért 1 pont jár.
		kiharcolja	♦ (írásban jelöletlen) teljes hasonulás	
		hetedszer	♦ összeolvadás	
		válogatottnak	♦ rövidülés	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
14	2	♦ keret / tag / ság / ot T T K R	Minden két jó megoldásért 1 pont jár.

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
15	1	♦ bekeretezték	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
16	1	♦ közeleg ♦ tanakodnak ♦ indítsanak	A három ige kiírásáért jár a pont.
	1	♦ B	
	1	♦ E	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
17	1	♦ életmű	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
18	1	♦ műanyagból vagy műszálból	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások		
19	4	Szó	Szófaja	Mondatrész értéke	Minden helyes megoldásért 1 pont jár.
		♦ elsőseget	főnév	tárgy	
		♦ szerez	ige	♦ állítmány	
		magyar	♦ melléknév	minőségjelző	

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
20	2	♦ Gyűjtsön be legalább két ezüstérmét az olimpián!	A helyes igealak és az írásjel ér 1-1 pontot, a szórend más is lehet.
	1	♦ Senkivel nem/sem volt kedves és előzékeny.	A helyesen átalakított mondatért jár a pont.
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
21	1	♦ C	
	1	♦ D	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
22	1	♦ legendákra	
	1	♦ döntővel	
	1	♦ párosításnak	
Összesen	3		

Feladat	Pont	Megoldás	Kiegészítő utasítások
23	1	♦ Oktatási Minisztérium	
	1	♦ EU-csatlakozás	
Összesen	2		

Feladat	Pont	Szemponatok
24		
Tartalom	5	a műfaji követelményeknek megfelelően fejti ki a véleményét (tématartás, érvelés)
Stílus	2	a szövegtípusnak való megfelelés (szókincs, arányosság, világosság)
Nyelvhelyesség	3	pontos, világos fogalmazás, a köznyelvi normatív formák használata, a nyelvjárási alakok kerülése, a helyesírási szabályok követése
Szerkezet	1	a szerkezeti követelményeknek való megfelelés, helyes, logikus szövegszerkesztés
Terjedelem	1	120 szó; 10%-kal rövidebb szöveg esetében a terjedelemért nem adható pont
Összesen	12	

2. FELADATLAP

1. Az irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Kosztolányi Dezső: Előszoba című művének részlete

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően elvégzi az alábbiakban leírtakat.

Pont	Ismerteti a részlet témáját: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti a témát.
1	Felszínesen ismerteti a témát, illetve csak a részlet tartalmát írja le.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti a témát.

Pl.: A novella egy elfoglalt miniszter és egy rá hosszasan várakozó asszony nehezen létrejövő találkozásait mutatja be. A idős asszony miniszterrel kapcsolatos töprengéseit és felismeréseit ábrázolja a szöveg, valójában a hivatal és a névtelen kisember kommunikációját jeleníti meg. *Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.*

Pont	Ismerteti az írói elbeszélésmódot: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti az elbeszélésmódot.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól ismerteti az elbeszélésmódot.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti az elbeszélésmódot.

Pl.: A novella egyes szám harmadik személyben íródott, a történetet a narrátor interpretálja. A szövegrészlet egésze tárgyilagos, az egymásra épülő, rövid kijelentő mondatok a hosszú várakozás feszültségét érzékeltetik, amelyet csupán a csattanó és az utolsó sorok távirati stílusban szereplő sorai törnek meg.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Jellemzi a minisztert: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul jellemzi a minisztert.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól jellemzi a minisztert.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan jellemzi a minisztert.
3	Árnyaltan, teljességre törekedve jellemzi a minisztert.

Pl.: A miniszter ideje korlátozott, többórás késéssel érkezik irodájába, beosztottjai hajbókolnak neki, fogadóórájának rendjét titkára szabályozza. Tárgyalásokra jár, személyesen és telefonon fontos megbeszéléseket folytat. Mindenféle társadalmi rétegből sokan szeretnének hozzá beocsátást nyerni. Az eléje járulók dicsőségként élik meg a vele való találkozást: „*melegszenek attól a tudattól, hogy közelükben van a miniszter*”.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a jellemzés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Bemutatja, mit tapasztal a idős asszony várakozás közben: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul mutatja be, mit tapasztal az idős asszony várakozás közben.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól mutatja be, mit tapasztal az idős asszony várakozás közben.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan mutatja be, mit tapasztal az idős asszony várakozás közben.
3	Árnyaltan, teljességre törekedve mutatja be, mit tapasztal az idős asszony várakozás közben.

Pl.: A idős asszony hamar rájön arra, hogy a miniszter fontos és elfoglalt, a hozzá való bejutás nehéz, a társadalomban magasabb pozíciót betöltők pedig e tekintetben előnyöket élveznek: „*Természetesen szükség törvényt bont. Néha a miniszter maga kéret valakit*”. Minden ajtónyílás azt a reményt jelenti számára, hogy végre elmondhatja kérését a miniszternek, de a történések rendre másként alakulnak:

„Végül a titkár sajnálattal jelenti ki, hogy a fogadásnak vége, a kegyelmes urat sürgősen elhívták”. Reználtan veszi tudomásul óráról órára, napról napra az idő múlását, mindeközben minden egyes nap ugyanazzal a várakozással indul el a miniszter hivatalába.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a bemutatás kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Megvizsgálja a miniszter és az idős asszony két találkozását: 4 pont (alkalmazás és elemzés) . Egy-egy szempont 2-2 pont.
0	Nem, illetve rosszul vizsgálja meg a miniszter és az idős asszony két találkozását.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól vizsgálja meg a miniszter és az idős asszony két találkozását.
2	Jól, teljességre törekedve vizsgálja meg a miniszter és az idős asszony két találkozását.

Pl.: Az első találkozás váratlanul, egy nyári napon következik el. A miniszterhez történő bejutást hosszú, hónapokon át tartó türelmes várakozás előzi meg. A idős asszony azonban nem tudja előadni mondanivalóját, mert a minisztert folyamatosan telefonon keresik, ezt követően pedig sürgősen elhívják valahova: „Közben a titkár berobban, valamit odasúg, s a miniszter a kihallgatást kénytelen elhalasztani”. Nem derül ki, mi lenne az asszony mondanivalója.

A második találkozásra már egy évszakkal később, ősszel kerül sor. Az idős asszony töretlen, türelme nem fogy, továbbra sem adja fel azt a szándékát, hogy a miniszter meghallgassa őt: „Ősszel, a nyári szünet után ismét az előszobában ül, és vár”. A miniszter elé járulva azonban egy váratlan esemény hiúsítja meg a tervét.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a vizsgálat kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Összefoglalja, mi adja a szöveg csattanóját: 2 pont (alkalmazás és elemzés) .
0	Nem, illetve rosszul foglalja össze, mi adja a szöveg csattanóját.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól foglalja össze, mi adja a szöveg csattanóját.
2	Árnyaltan, teljességre törekedve foglalja össze, mi adja a szöveg csattanóját.

Pl.: A idős asszony bejut a fogadóórára, telefonok és a beosztottjai sem zavarják a minisztert. Végre lehetősége lenne előhozakodni kérésével, ekkor azonban dugába dől a terve, ugyanis a miniszter váratlanul meghal: „A miniszter feje lehanyatlík, arca elsápad, s holtan borul íróasztalára”. Az eseményről a nemzetközi sajtó is részletesen tudósít. A hosszú várakozás és az első eredménytelen találkozás készíti elő a novella groteszk csattanóját.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az összefoglalás kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	A szövegrészletből kiindulva kifejti a véleményét arról, milyen helyzetbe kerülhet a kisember hivatalos ügyei intézésekor: 3 pont (szintézis és értékelés) .
0	Nem fejt ki véleményét a kérdésben.
1	Felszínesen fejt ki véleményét a kérdésben.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki véleményét a kérdésben.
3	Jól, meggyőzően fejt ki véleményét a kérdésben.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám az állásfoglalás kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Állást foglal arról, hogyan működik ez a rendszer napjainkban: 3 pont (szintézis és értékelés) .
0	Nem foglal állást a kérdésben.
1	Felszínesen foglal állást a kérdésben.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően foglal állást a kérdésben.
3	Jól, meggyőzően foglal állást a kérdésben.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

2. A kevésbé irányított irodalmi fogalmazás értékelése

A dolgozat témája: Abody Rita: Biciklitolvaj című novellájának részlete

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően elvégzi az alábbiakban leírtakat.

Pont	Ismerteti a szövegrészlet témáját: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti a témát.
1	Felszínesen ismerteti a témát, illetve csak a részlet tartalmát írja le.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti a témát.

PI. A novella egy olyan történetet mesél el, amely egy édesanyával és kislányával esett meg: a gyermek biciklijét egy tolvaj ellopja, az ezzel kapcsolatos csalódásuk, nehézségeik, az eltulajdonítás körülményeire vonatkozó spekulációk és fájdalmuk jelenik meg a szövegben.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Ismerteti az írói elbeszélésmódot: 2 pont (ismeret és megértés).
0	Nem, illetve rosszul ismerteti az elbeszélésmódot.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól ismerteti az elbeszélésmódot.
2	Jól, teljességre törekedve ismerteti az elbeszélésmódot.

PI.: A novella egyes szám harmadik személyben íródott. A szöveg első négy bekezdésében a bicikli sorsa, a másodikban pedig a szereplők történésekkel kapcsolatos érzései jelennek meg. Modalitásukat tekintve a novella nagyobbik részében kijelentő mondatok szerepelnek, az anya felháborodását és a benne felgyűlt feszültséget viszont a kérdő, felkiáltó és kijelentő mondatok váltakozásával érzékelteti a szerző.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám az ismertetés kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Bemutatja az édesanya és a kislány kapcsolatát, kitér arra, mit jelent a bicikli az életükben: 6 pont (alkalmazás és elemzés). Egy-egy szempont 3-3 pont
0	Nem, illetve rosszul mutatja be kapcsolatukat és a bicikli szerepét életükben.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól mutatja be kapcsolatukat és a bicikli szerepét életükben.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan mutatja be kapcsolatukat és a bicikli szerepét életükben.
3	Jól, teljességre törekedve mutatja be kapcsolatukat és a bicikli szerepét életükben.

PI.: Édesanya és gyermeke kettesben, szoros egységben élnek, kapcsolatuk szeretetteljes. Az apa valahol külföldön tartózkodik, a kislány csak karácsonykor és nyaranta találkozik vele. Az anya féltőn óvja beteg gyermekét. Vele érez nehéz sorsában, a mindennapokban sok áldozatot hoz érte: „*leginkább azért, hogy lépést tarthasson a lányával, hogy minél tovább mehessenek együtt biciklizni*”.

PI.: A kislány biciklijét édesapjától nemrégén kapta, nagyon büszke volt rá, az édesanya pedig hosszú gyűjtögetés után tudta megvásárolni saját fehér kerékpárját, hogy aztán együtt tudjanak kerekezni. A gyermekkel való szoros kapcsolat fontos része a közös biciklizés élménye, amely a szabadidő hasznos és örömteli eltöltésén túl a kislány állapotromlásának megelőzésében is segíti őket: „*A kislánynak sok mozgásra volt szüksége, ezzel tarthatta leginkább kordában a betegségét*”. A bicikli az összetartozásukat, a szabadságukat, a kislánynak a többi gyermekkel való látszólagos azonosságát, a mindennapok együtt átélt küzdelmeit és az életben maradás reményét jelképezi.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a bemutatás kifejtettségével arányosan adható meg.

Pont	Bemutatja a biciklit: 1 pont
0	Nem, illetve rosszul mutatja be a biciklit.
1	Jól, teljességre törekedve mutatja be a biciklit.

PI.: A kislány biciklijé szép, fehér volt, az olcsóbb kategóriába tartozott, nem volt sebességváltója. Korábbi kisebb sérülések is látszódtak rajta. *Vagy ugyanez másképpen.*

Pont	Megfogalmazza, milyen körülmények közt tűnik el a bicikli: 2 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul fogalmazza meg, milyen körülmények közt tűnik el a bicikli.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól fogalmazza meg, milyen körülmények közt tűnik el a bicikli.
2	Jól, teljességre törekedve fogalmazza meg, milyen körülmények közt tűnik el a bicikli.

Pl.: A kislány biciklije a lépcsőházból tűnt el. A tolvaj elvágta a láncot, amellyel a két biciklit a radiátorhoz erősítették: „*egy szempillantás alatt elvágja a láncot, és kirohanjon a biciklivel az utcára*”. Az édesanya szerint olyan ember követhette el a tettet, akinek volt helyismerete, és tisztában volt azzal, hogyan tárolják a két kerékpárt.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Megvizsgálja az anya gondolatait a biciklilopás és a tolvaj kapcsán: 3 pont (alkalmazás és elemzés).
0	Nem, illetve rosszul vizsgálja meg az anya gondolatait a biciklilopás és a tolvaj kapcsán.
1	Felszínesen, illetve csak részben jól vizsgálja meg az anya gondolatait a biciklilopás és a tolvaj kapcsán.
2	Megfelelően, de kevésbé árnyaltan vizsgálja meg az anya gondolatait a biciklilopás és a tolvaj kapcsán.
3	Árnyaltan, teljességre törekedve vizsgálja meg az anya gondolatait a biciklilopás és a tolvaj kapcsán.

Pl.: Az anya dühöt, haragot és tehetetlenséget érez. Szerepe valójában kettős: meg kell vigasztalnia kislányát, nem mutathatja előtte a tolvajjal kapcsolatos érzéseit, közben pedig elátkozza az elkövetőt, érzéketlennek és butának tartja őt: „*szívtelen volt és ostoba, de valószínűleg mégis okosnak és ügyesnek hitte magát*”. Megpróbálja rekonstruálni a bicikli eltűnése körüli eseményeket, percről percre felidéz magában minden gyanús hangot és történést. Úgy érzi, hogy a bűnöző egy egészen életen át hordozni fogja rossz cselekedetének emlékét: „*vele marad, míg meg nem vénül és meg nem hal, vele marad egy életen át*”.

Vagy ugyanez másképpen. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Leírja a véleményét arról, mi minden vigasztalhatja meg a kislányt: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem írja le véleményét a kérdésről.
1	Felszínesen írja le véleményét a kérdésről.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően írja le véleményét a kérdésről.
3	Jól, meggyőzően írja le véleményét a kérdésről.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Pont	Kifejti az álláspontját arról, mi játszódhat le egy tolvaj lelkében tette elkövetése közben és után: 3 pont (szintézis és értékelés).
0	Nem fejt ki álláspontját a kérdésről.
1	Felszínesen fogalmazza meg álláspontját a kérdésről.
2	Jól, de kevésbé meggyőzően fejt ki álláspontját a kérdésről.
3	Jól, meggyőzően fejt ki álláspontját a kérdésről.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár nem ért egyet a megfogalmazottakkal. A pontszám a kifejtettség mértékével arányosan adható meg.

Az irodalmi dolgozat nyelvezetét a szakmai érettségi vizsga tantárgyi vizsgakatalógusa alapján értékeljük (helyesírás, nyelvhelyesség: 4 pont; stílus: 2 pont; szerkezet: 2 pont).